

TANGAZO LA SERIKALI NA. 895 la tarehe 15/12/2023

**SHERIA YA SERIKALI ZA MITAA (MAMLAKA ZA WILAYA)
(SURA YA 287)**

SHERIA NDOGO

(Imetengenezwa chini ya kifungu cha 153(1))

SHERIA NDOGO YA AFYA NA USAFI WA MAZINGIRA YA HALMASHAURI YA
WILAYA YA MUSOMA YA MWAKA 2023

Jina	1. Sheria Ndogo hii itajulikana kama Sheria Ndogo ya Afya na Usafi wa Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Musoma ya Mwaka 2023.
Matumizi	2. Sheria Ndogo hii itatumika katika eneo lote la Halmashauri ya Wilaya ya Musoma.
Tafsiri	3. Katika Sheria Ndogo hii, isipokuwa kama muktadha utahitaji vinginevyo:
“Afisa Mwidhiniwa” maana yake ni Afisa yeyote atakayeteuliwa kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii;
“chakula” maana yake ni kitu chochote kinacholiwa au kunywewa na binadamu isipokuwa madawa;
“chanzo cha maji” maana yake ni kama ilivyotafsiriwa chini ya Sheria ya Usimamizi wa Rasilimali za Maji;
“Halmashauri” maana yake ni Halmashauri ya Wilaya ya Musoma;
“Mkurugenzi” maana yake ni Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Musoma au Afisa yeyote atakayeteuliwa kutekeleza majukumu ya Mkurugenzi;

- “kitakasa mikono” maana yake ni sabuni au kemikali ambayo inatumika kuangamiza vidudu na virusi wa aina mbalimbali katika mikono.
- “kizimba cha taka” maana yake ni kizimba cha taka au chombo maalum kilichowekwa na Halmashauri kwa ajili ya jamii kuhifadhia taka ngumu kabla ya kuzisafirishwa hadi kwenye jalala kuu lililoidhinishwa na Halmashauri;
- Sura ya 331 “maji taka” maana yake ni kama ilivyotafsiriwa katika Sheria ya Usimamizi wa Mazingira;
- “mkazi” maana yake ni mtu yeyote ambaye kwa kawaida anaishi kwenye eneo lililoko ndani ya Halmashauri na ambaye ana kaya au anaishi katika kaya au taasisi iliyopo katika eneo la Halmashauri;
- “mtoa huduma” ni mfanyakazi kwenye sehemu za biashara zinazotoa huduma ya chakula, malazi au vinywaji mbalimbali;
- “taka” maana yake ni kama ilivyotafsiriwa katika Sheria ya Usimamizi wa Mazingira;
- Sura ya 191 “taka ngumu” Maana yake ni kama ilivyotafsiriwa katika Sheria ya Usimamizi wa Mazingira;
- “wakala” maana yake ni, kampuni, taasisi, kikundi au mtu binafsi aliyeteuliwa na halmashauri kwa ajili ya kutoa huduma ya kuzoa taka;
- Wajibu wa kufanya usafi wa mazingira
4. Itakuwa ni wajibu wa kila mkazi anayeishi, anayemiliki eneo la nyumba, kiwanja au biashara kuhakikisha kwamba:
- (a) mazingira yanayozunguka eneo lake yanakuwa safi wakati wote;
 - (b) taka zote zinakusanywa na kuondolewa kwa njia itakayoelekezwa na Halmashauri;
 - (c) anachimba shimo la kutupia taka litakalokuwa na urefu usiopungua kimo cha futi tatu (3) na upana usiopungua futi mbili (2);
 - (d) anajenga choo imara cha kudumu kwa matofali

na kuezeka kwa bati, tembe, majani, vigae chenye mlango unaofunga na kufunguka na kuhakikisha kwamba choo kinatumika wakati wote na kuwe na chombo cha maji tiririka na sabuni ya kunawa mikono;

(e) eneo lake halina mazalia ya mbu, panya na wadudu wengine hatarishi;

(f) maji yote yanayotumika kwa kunywa ni safi na salama bila kujali yametoka kwenye chanzo gani cha maji; na

(g) kuwa na chombo chenye maji tiririka pamoja na kitakasa mikono mbele ya sehemu ya biashara na kuhakikisha kuwa kila muhitaji huduma ananawa au kujitakasa mikono kabla ya kupata huduma.

Uhifadhi wa maji taka

5. Kila mmiliki wa nyumba, kiwanda au eneo la biashara anatakiwa-

(a) kuhakikisha kuwa anakaro la kuhifadhia maji taka;

(b) kunyonya maji taka kila wakati karo linapojaa; na

(c) kutotiririsha au kutoelekeza maji kutoka vyooni, bafuni, karoni au viwandani kwenda barabarani, uchochoroni, mtoni, kwenye vyanzo vya maji, maeneo ya wazi, kwenye mfereji wa maji ya mvua au sehemu yoyote ambayo haijatenmgwa kwa ajili ya kuhifadhia maji taka.

Utengenezaji na uuzaji wa vyakula

6. Mtu yeyote anayetengeneza, kuchoma, kupika, kuchemsha au kuuza chakula cha aina yoyote katika eneo la Halmashauri atatakiwa-

(a) kutimiza masharti na kanuni za afya; na

(b) kuwa na kibali kutoka kwa Afisa Afya wa Halmashauri.

Upimaji wa afya

7.-(1) Kila mfanyabiashara au mmiliki au mhadumu

wa hoteli, migahawa, baa, nyumba za kulala wageni, bucha, waoka mikate, au watu wanaoshughulika na kuuza vyakula vilivyopikwa atahakikisha kwamba anapima afya kila baada ya miezi sita na kulipa ada ya upimaji kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Kwanza la Sheria Ndogo hii.

(2) Halmashauri itahifadhi orodha ya majina ya watoa huduma wote ambao wamepimwa afya zao ili kurahisisha uhakiki wa afya za watumiaji hata kama mtoa huduma au mfanyakazi amehama kwenda sehemu nyingine ndani ya Halmashauri aweze kutambulika kwa urahisi.

Uwezo wa
Afisa
Mwidhiniwa

8.-(1) Afisa Mwidhiniwa atakuwa na uwezo wa kuingia katika eneo lolote ndani ya Halmashauri wakati wa kuanzia Saa moja na nusu asubuhi hadi Saa tisa na nusu alasiri kwa lengo la kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii.

(2) Afisa Mwidhiniwa atakuwa na uwezo wa kushauri au kuelekeza watu au mtu kutokuishi katika jengo ambalo linahatarisha afya au maisha ya watu na viumbe hai.

(3) Afisa Mwidhiniwa atakuwa na uwezo wa kuzuia shughuli mbalimbali wakati wa mlipuko wa magonjwa ikiwa pamoja na kukamata vyombo au vifaa vingine vinavyotumika na ambavyo vinaweza kuleta madhara kwa wakazi wa Halmashari.

(4) Afisa Mwidhiniwa atakuwa na uwezo wa kufunga au kuagiza kufungwa kwa biashara yoyote au jengo ambalo halijakaguliwa au lililokaguliwa na kukutwa limekiuka kanuni na masharti ya afya.

Ukaguzi wa
jengo la
biashara

9. Kila mfanyabiashara atakuwa na wajibu wa kuhakikisha jengo la biashara linakaguliwa na Afisa Mwidhiniwa kabla ya kuanzisha biashara

Vifaa vya
kuhifadhi
taka ngumu

10.-(1) Kila mmiliki wa jengo la makazi au mpangaji wa jengo la makazi au mtu yeyote anayefanyia biashara katika eneo lolote ndani ya Halmashauri atatakiwa kuwa na

chombo cha kuhifadhia takataka chenye mfuniko na atawajibika kukusanya takataka hizo kwenye vizimba vya kuzolea takataka katika maeneo yaliyoainishwa.

(2) Kila mmiliki wa jengo au mpangaji wa nyumba iliyoko katika ukanda wa kijani, katika maeneo ambayo hayajapimwa atalazimika kuwa na shimo kubwa la kukusanyia taka ngumu katika eneo lake.

(3) Mtu yeyote anaemiliki au dereva wa chombo cha kusafirisha abiria atahakikisha kwamba anaweka chombo cha kuhifadhia taka zitakazozalishwa ndani ya chombo cha usafiri na kuzitupa katika sehemu maalum iliyotengwa na Halmashauri kwa ajili hiyo.

Taratibu za
kubomoa
jengo

11.-(1) Mtu yeyote anaetaka kubomoa au kusababisha kubomoka jengo au sehemu ya jengo anatakiwa kuwa na kibali cha Halmashauri.

(2) Mtu yeyote atakayeomba na kupata kibali cha kubomoa jengo au sehemu ya jengo atahakikisha anazuia uchafuzi wa hali ya hewa, anaondoa na kutupa mabaki ya jengo alilobomoa mahali alipoelekezwa kwa mujibu wa kibali.

Ada ya uzoaji
taka

12. Halmashauri itawajibika kukusanya taka ngumu kutoka katika vizimba vya takataka vilivyoainishwa katika kila kata, na wazalishaji takataka watalipia ada au ushuru wa ukusanyaji wa takataka kwa kiwango kilichoainishwa katika Jedwali la Pili la Sheria Ndogo hii.

Ukusanyaji
taka ngumu

13.-(1) Hairuhusiwi kuweka uchafu wenye asili ya maji maji kwenye pipa au chombo chochote cha taka ngumu au kitu chochote kinachoweza kulipuka na kusababisha madhara.

(2) Taka ngumu zote zitakazokusanywa kwenye pipa au chombo cha taka zitabaki kuwa mali ya mkazi au mmliki wa eneo lile mpaka zitakapokuwa zimefikishwa kwenye kizimba cha taka au zitakapokuwa zimetolewa na wakala

kutoka katika eneo lake.

(3) Mtu yeyote atatakiwa kuwa na kibali cha Halmashauri ili kuchoma au kufukia taka ngumu.

Eneo la kutupa taka

14.-(1) Halmashauri itakuwa na wajibu wa:

- (a) kutenga eneo maalum kwa ajili ya kutupia taka;
- (b) kuweka vyombo maalum vya kutunzia taka katika maeneo ya Halmashauri; na
- (c) kutoa huduma ya uzoaji takataka kwa malipo kutoka kwa wazalishaji wa takataka hadi kwenye dampo.

(2) Serikali ya Kijiji itawajibika kutenga eneo la dampo kwa ajili ya utupaji wa taka ngumu.

Usafi katika kaya

15.-(1) kila mkazi mwenye nyumba, mpangaji, mmiliki atalazimika kuwa na choo na kupalilia majani na kufagia kila mara na kutunza mazingira safi kwa umbali wa futi kumi kutoka ukuta wa jengo kama ilivyo katika vipimo vilivyowekwa na kukubalika na Halmashauri.

(2) kila mkazi mwenye nyumba au mmiliki atapaswa kuweka jengo lake madirisha makubwa yasiyopungua 1/8 ya eneo la sakafu ya chumba au vipimo vilivyowekwa na kukubaliwa na Halmashauri.

(3) Kila mkazi mwenye nyumba au mmiliki atalazimika kuwa na shimo la taka au pipa la taka pembeni mwa nyumba yake na kuhakikisha taka hizo zinaondolewa au kuteketezwa mara pipa linapojaa; na

(4) kila mmiliki wa biashara ni lazima kuwa na ndoo ya kunawia maji tiririka ikiwa pamoja na sabuni au kuwa na kitakasa mikono kwa ajili ya wateja wake.

Udhibiti wa taka maji

16. Mtu yeyote, kaya, taasisi, kampuni, kiwanda, ofisi, hoteli na mgahawa majengo yoyote wanapokusanyika watu kama vile soko, minada, magulio, makanisa, misikiti, sharti itunze maeneo yake ikiwa ni pamoja na kufanya yafuatayo:

- (a) kuwa na choo chenye hadhi inayokubalika kwa mujibu wa Sheria Ndogo hizi na kitahesabika kujaa kukisalia futi tatu (3) kufikia usawa wa sakafu ya karo;
- (b) kunyonya choo kikijaa kwa gharama zake mwenyewe; na
- (c) kuwa na kichanja kwa ajili ya kuanika vyombo baada ya kuoshwa.

Wajibu wa
mmiliki wa
duka la kuuza
nyama

17. Itakuwa ni wajibu wa kila mmiliki wa duka la kuuza nyama kuhakikisha kwamba:

- (a) ana jengo la kudumu lililosakafiwa na kuwekwa marumaru nyeupe kwenye sakafu na kuta kwa urefu wa futi 6 kutoka usawa wa sakafu;
- (b) jengo lina maji safi, gogo na misumeno ya kukatia nyama;
- (c) kuna pipa la kuhifadhia takataka;
- (d) muhudumu ana koti jeupe pamoja na viatu vyeupe aina ya buti;
- (e) muhudumu anapima afya kila baada ya miezi sita.

Siku yau

18.-(1) Kila jumamosi ya wiki ya pili na jumamosi ya wiki ya mwisho wa mwezi itakuwa ni siku maalumu ya kufanya usafi wa mazingira katika maeneo yote ya Halmashauri.

(2) Itakuwa ni wajibu na lazima kwa kila mkazi katika Kijiji na Kitongoji kushiriki usafi wa mazingira kwa siku iliyopangwa na Halmashauri katika maeneo yao na maeneo ya umma.

(3) Kila mtu atahakikisha eneo lake la makazi na linalomzunguka, eneo analofanyia biashara, eneo la wazi lililokaribu naye kwa umbali wa mita kumi na eneo la mazingira ya ofisi ni safi kwa mujibu wa Sheria Ndogo hii.

Vikundi vya
usafi

19. Halmashauri itahamasisha uundaji wa vikundi

jamii na kuvitambua ili kuviwezesha kufanya shughuli za udhibiti wa taka ngumu pamoja na usafi wa mazingira katika Vijiji na Vitongoji baada ya kuingia mkataba na Halmashauri.

Marufuku

20. Ni marufuku:

- (a) mtu yeyote kuendesha biashara ya upulizaji dawa au biashara ya kuua wadudu au wanyama waharibifu katika nyumba yoyote au mahali popote bila cheti cha taaluma kinachotambuliwa na Serikali na leseni kutoka Halmashauri;
- (b) mfanyabiashara yeyote kupanga bidhaa nje ya jengo lake la biashara, barabarani, vichochoroni au katika eneo lolote ambalo halikuidhinishwa kwa ajili ya shughuli hiyo;
- (c) mfugaji kuruhusu mfugo au mifugo kuzurura ovyo mitaani au barabarani;
- (d) mtu yeyote kutupa takataka za aina yoyote barabarani au eneo lolote la wazi, kwenye vichochoro au kwenye chanzo chochote cha maji au katika eneo lolote ambalo halijatengwa kwa ajili ya shughuli hiyo;
- (e) mtu yeyote aliye ndani ya gari kudondosha taka ngumu nje ya gari likiwa ndani au nje ya kituo cha magari na sehemu yoyote ile ambapo gari hilo linapita;
- (f) mtu yeyote kuanzisha shughuli za kiwanda au mradi wowote unaoweza kuathiri mazingira bila kufanya utafiti wa mazingira kwa mujibu wa Sheria ya Mazingira;
- (g) mtu yeyote kuzuia maji kupitia njia yake ya asili kwa kujenga au kulima au kuweka kitu chochote kwenye njia ya maji kitakachoingilia mtiririko wa asili wa maji katika chanzo cha maji;
- (h) mtu yeyote kuweka kitu chochote kwenye maji taka ambacho kinaweza kuathiri mtu yeyote au

- kuharibu mfumo wa tiba ya maji taka au kusababisha kuzuia mtiririko wa maji taka;
- (i) mtu yeyote kulima kilimo cha matuta yanayosababisha maji kutuama ndani ya eneo la katikati ya mji;
 - (j) mtu yeyote kufanya matengenezo ya magari, pikipiki na mitambo kwenye maeneo ya Halmashauri bila kibali;
 - (k) mtu yeyote kugesha gari bovu kwenye njia ya miguu, mtaa, uchochoro, mtaro, maeneo ya wazi, barabarani na kusababidha adha kwa wakazi au watumiaji wa njia hiyo; na
 - (l) mtu yeyote kuchinja au kuuza nyama ya aina yoyote katika maeneo yasiyokuwa machinjio au maduka ya kuuza nyama au katika maeneo yasiyoruhusiwa na Halmashauri.

Makosa

21. Itakuwa ni kosa chini ya Sheria Ndogo hii kwa mtu yeyote:

- (a) kujenga choo umbali usiozidi mita 60 kutoka kisimani, bwawani, mtoni, au chanzo cha maji yanayotumika, kwa matumizi ya binadamu;
- (b) kutoa kinyesi au kusababisha kinyesi, mkojo, taka maji, yenye kinyesi kutoka kwenye choo chake au bafu lake au karo la kuoshea vyombo au nguo au kutoka kwenye bomba lolote linalochukua taka maji na kuyatitirisha kwenye barabara, mitaa, au kwenye mifereji ya maji ya mvua, au mfereji wowote uliowazi;
- (c) kutupa taka au kusababisha mtu mwingine atupe taka mahali popote pasiporuhusiwa na Halmashauri;
- (d) kutiririsha maji taka barabarani, ziwani, mashambani, mitaani au katika eneo la nyumba ya jirani, mitaro ya barabara au eneo la wazi;
- (e) kuendesha mashine ya kusaga na kukoboa katika

- jengo ambalo halijatekeleza masharti ya afya;
- (f) kuuza nyama iliyotundikwa chini ya mti, kuuza nyama ya mnyama aliyechinjwa bila kibali cha Afisa Mwidhiniwa au kwenye bucha ambalo sio safi na halijatekeleza masharti kama yalivyo katika Sheria Ndogo hizi;
 - (g) kuuza chakula katika eneo ambalo halijatengwa au kusajiliwa kwa ajili ya shughuli hiyo;
 - (h) kuzika maiti katika eneo ambalo halikuainishwa kwa shughuli hiyo bila taarifa maalum kwa Afisa Mwidhiniwa;
 - (i) kutolipa ushuru taka;
 - (j) kufanya biashara ya kuuza vyakula vya aina yoyote barabarani , mitaani na nje ya majengo bila kuweka ndani ya chombo safi chenye mfuniko;
 - (k) kucheza michezo au kuonesha michezo au burudani katika maeneo yasiyoruhusiwa na Halmashauri;
 - (l) kugesha gari bovu na kuliacha kando ya barabara au kichochoroni au eneo la wazi ambalo halijaidhinishwa kwa shughuli za gereji na kuliacha zaidi ya siku moja;
 - (m) kulima kandokando au ndani ya mita 60 kutoka kwenye chanzo cha maji;
 - (n) kutokuwa na pipa au chombo cha takataka chenye mfuniko katika eneo la biashara;
 - (o) kutokuwa na choo au kukutwa na choo kibovu au kilichojaa;
 - (p) kukutwa na shimo la taka maji lililojaa au ambalo halina mfuniko;
 - (q) kusafirisha nyama bila kutumia gari ya kusafirishia nyama ambayo imekaguliwa na kupewa kibali cha kusafirisha nyama kwa ajili ya matumizi ya binadamu;
 - (r) kutoshiriki katika zoezi la usafi kiwilaya kila

siku ya alhamisi ya kila mwisho wa mwezi kulingana na mwongozo wa kitaifa wa zoezi hilo;

(s) kuziba kichochoro; na

(t) kutokuwa na chombo maalumu cha kukusanyia takataka ndani ya gari la abiria.

Adhabu

22. Mtu yeyote atakaakuwa ametenda kosa na akipatikana na hatia atatozwa faini isiyopungua Shilingi elfu hamsini na isiyozidi Shilingi laki tatu au kifungo kisichozidi miezi kumi na mbili jela au adhabu zote mbili kwa pamoja yaani faini na kifungo.

Kufifilisha
kosa

23. Mkurugenzi atakuwa na uwezo wa kufifilisha kosa kwa kumtoa mtu yeyote aliyetenda kosa chini ya Sheria Ndogo hii kiasi cha Shilingi elfu hamsini endapo mkosaji atakiri kosa na kuwa tayari kujaza fomu maalumu iliyoainishwa katika Jedwali la Tatu la Sheria Ndogo hii.

JEDWALI LA KWANZA

ADA YA UPIMAJI WA AFYA
(Limetengenezwa chini ya aya ya 7)

Namba	Aina ya Biashara	Kiwango cha Ada kwa Shilingi
1.	Nyumba ya starehe (baa, vilabu vya pombe za kienyeji na nyumba ya kulala wageni	5,000/= kwa kila mfanyakazi/Mhudumu
2.	Duka la bidhaa	3,000/= kwa kila mfanyakazi/Mhudumu
3.	Nyumba ya kutengeneza na kuuzia vyakula na au nyama choma.	5,000/= kila mfanyakazi/Mhudumu
6.	Duka la nyama	5,000/= kwa kila mfanyakazi/Mhudumu
7.	Viwanda vya kati	3,000/=Kwa kila mfanyakazi/Mhudumu
8.	Viwanda vidogo vya vyakula	5,000/= kwa kila mfanyakazi/Mhudumu
9.	Mhudumu wa chakula	5,000/= kila mfanyakazi/Mhudumu

*Sheria Ndogo ya Afya Na Usafi wa Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya
Musoma*

Tangazo La Serikali Na. 895 (Linaendelea)

JEDWALI LA PILI

USHURU WA UZOAJI TAKA
(Limetengenezwa chini ya aya ya 12)

Namba	Maeneo ya Uzalishaji Taka	Kiwango cha Ushuru kwa Shilingi
	Senta za Vijiji vya Busekela, Bukima, Kome, Rusoli, Murangi, Masinono, Saragana, Suguti, Kusenyi, Kwikuba, Mugango, Bwai Kumusoma, Busekela, Rukuba na Etaru	
1.	Duka la rejareja	500/=
2.	Duka la jumla	1,000/=
3.	Biashara ya huduma	2,000/=

JEDWALI LA PILI

(Limetengenezwa chini ya aya ya 23)

KUFIFILISHA KOSA

Mimi; nakiri KWA HIARI YANGU MWENYEWWE mbele ya; ambaye ni Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashuri ya Wilaya ya MUSOMA, kwamba mnamo tarehe;..... ya Mwezi;..... Mwaka; nilitenda kosa la kukiuka masharti ya aya ya ya Sheria Ndogo ya Afya na Usafi wa Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Musoma ya Mwaka 2023.

Kwa Mamlaka aliyopewa Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Musoma, niko tayari kulipa kiasi cha Ada au Ushuru ninaodaiwa pamoja na faini.

NATHIBITISHA KWAMBA MAELEZO HAPO JUU NI YA KWELI NA NIMEYATOA MIMI MWENYEWWE KWA HIARI YANGU KADRI YA UFAHAMU WANGU:

Leo tarehe;..... ya mwezi;..... mwaka;.....

Jina:.....

*Sheria Ndogo ya Afya Na Usafi wa Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya
Musoma*

Tangazo La Serikali Na. 895 (Linaendelea)

Saini:.....

MBELE YANGU :

Jina:

Wadhifa:

Saini:

Tarehe:

Sheria Ndogo ya Afya Na Usafi wa Mazingira ya Halmashauri ya Wilaya ya Musoma

Tangazo La Serikali Na. 895 (Linaendelea)

Lakari ya Halmashauri ya Wilaya ya Musoma imebandikwa kwenye Sheria Ndogo hizi kufutulia azimio lililopitishwa katika Mkutano wa Baraza la Madiwani wa Halmashauri ya wilaya Musoma uliofanyika mnamo tarehe 16/03/2022 mbele ya :-

MSONGELA N. PALELA
Mkurugenzi Mtendaji
Halmashauri ya Wilaya ya Musoma

MH. CHARLES M. NYAMBITA
Mwenyekiti
Halmashauri ya Wilaya ya Musoma

NAKUBALI

Dodoma
20 Juni, 2023

MOHAMED OMARI MCHENGELWA (MB)
Waziri wa Nchi – Ofisi ya Rais,
Tawala za Mikao Na Serikali za Mitaa